T085 TKL 3 (22) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 54-Đại Như

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 231

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 72

GIAÛI THÍCH PHAÅM NAÊM MÖÔI BOÁN: ÑAÏI NHÖ KINH: Baáy giôø caùc Thieân töû coõi Duïc, caùc Thieân töû coõi Saéc duøng höông boät Chieân-ñaøn coõi Trôøi, hoa sen xanh, hoa sen ñoû, hoa sen hoàng, hoa sen traéng cuûa coõi Trôøi, töø xa raûi leân treân Phaät, roài ñi ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, ñöùng qua moät beân, baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc raát saâu xa, khoù thaáy khoù hieåu, khoâng theå suy nghó bieát ñöôïc, chæ coù Trí vi dieäu tòch tònh môùi bieát ñöôïc ñieàu cuûa taát caû theá gian khoâng theå tin. Vì sao? Vì trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu, noùi nhö vaày: Saéc töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø saéc, cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø Nhaát thieát chuûng trí. Töôùng nhö cuûa saéc vaø töôùng nhö cuûa Nhaát thieát trí laø nhaát nhö, khoâng hai, khoâng khaùc; cho ñeán töôùng nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí vaø töôùng nhö cuûa Nhaát thieát trí, laø nhaát nhö, khoâng hai, khoâng khaùc. Phaät daïy caùc Thieân töû coõi Duïc, coõi Saéc: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Caùc Thieân töû, saéc töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø saéc; cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø Nhaát thieát chuûng trí; töôùng nhö cuûa saéc cho ñeán töôùng nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí laø nhaát nhö, khoâng hai, khoâng khaùc. Naøy caùc thieân töû! Vì nghóa aáy neân khi Phaät môùi thaønh ñaïo, taâm öa yeân laëng khoâng muoán thuyeát phaùp. Vì sao? Vì phaùp Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc raát saâu xa, khoù thaáy, khoù hieåu, khoâng theå suy nghó bieát ñöôïc, chæ baäc coù trí vi dieäu tòch dieät môùi bieát ñöôïc ñieàu cuûa heát thaûy theá gian khoâng theå tin. Vì sao? Vì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng coù ngöôøi chöùng ñaéc, khoâng coù choã chöùng ñaéc. AÁy goïi laø töôùng thaäm thaâm cuûa caùc phaùp laø khoâng coù hai phaùp. Naøy caùc Thieân töû! Ví nhö hö khoâng raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm, vì

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 232

"Nhö" raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm; vì taùnh phaùp raát saâu thaúm, thaät teá raát saâu thaúm, khoâng theå nghó baøn; voâ bieân raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm; vì khoâng ñeán khoâng ñi raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm; vì chaúng sanh chaúng dieät, khoâng nhô khoâng saïch, khoâng trí khoâng ñaéc raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm. Naøy caùc thieân töû! Vì ngaõ raát saâu thaúm, cho ñeán keû bieát keû thaáy raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm. Naøy caùc thieân töû. Vì saéc raát saâu thaúm; thoï, töôûng, haønh, thöùc raát saâu thaúm, neân phaùp aáy raát saâu thaúm. Vì Thí Ba-la-maät raát saâu thaúm, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm. Vì noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng

raát saâu thaúm, neân phaùp aáy raát saâu thaúm. Vì boán nieäm xöù raát saâu thaúm, cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí raát saâu thaúm neân phaùp aáy raát saâu thaúm. Baáy giôø caùc Thieân töû coõi Duïc, coõi Saéc baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Phaùp ñöôïc noùi ñoù laø phaùp khoâng theå tin noåi cuûa taát caû theá gian. Baïch ñöùc Theá Toân! Phaùp raát saâu thaúm aáy, khoâng vì laõnh thoï saéc neân noùi, khoâng vì xaû boû saéc neân noùi; khoâng vì laõnh thoï thoï, töôûng, haønh, thöùc neân noùi, khoâng vì xaû boû thoï, töôûng, haønh, thöùc neân noùi; khoâng vì laõnh thoï quaû Tu-ñaø-hoaøn neân noùi, khoâng vì xaû boû quaû Tu-ñaø-hoaøn neân noùi; cho ñeán khoâng vì laõnh thoï Nhaát thieát chuûng trí neân noùi, khoâng vì xaû boû Nhaát thieát chuûng trí neân noùi. Caùc theá gian ñeàu laõnh thoï chaáp tröôùc tu haønh baûo: “Saéc laø ta, laø cuûa ta; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø ta, laø cuûa ta”; cho ñeán baûo: “Möôøi taùm phaùp khoâng chung laø ta, laø cuûa ta; quaû Tu-ñaø-hoaøn laø ta, laø cuûa ta; cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí laø ta, laø cuûa ta”. Phaät baûo caùc Thieân töû: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Naøy caùc Thieân töû! Phaùp aáy chaúng phaûi vì laõnh thoï saéc neân noùi, chaúng phaûi vì xaû boû saéc neân noùi; cho ñeán chaúng phaûi vì laõnh thoï Nhaát thieát chuûng trí neân noùi, chaúng phaûi vì xaû boû Nhaát thieát chuûng trí neân noùi. Naøy caùc Thieân töû! Neáu coù Boà- taùt vì laõnh thoï saéc neân tu haønh, cho ñeán vì laõnh thoï Nhaát thieát chuûng trí neân tu haønh, thì Boà-taùt aáy khoâng theå tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng theå tu Thieàn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Giôùi Ba-la-maät, Thí Ba-la-maät cho ñeán khoâng theå tu Nhaát thieát chuûng trí. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Phaùp aáy thuaän theo taát caû phaùp. Vaäy phaùp thuaän theo taát caû phaùp nhö theá naøo? Phaùp aáy thuaän theo Baùt-nhaõ Ba-la-maät cho ñeán thuaän theo Boá thí Ba-la-maät; phaùp aáy thuaän theo noäi khoâng, cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng; phaùp aáy thuaän theo boán nieäm xöù, cho ñeán thuaän theo Nhaát thieát chuûng trí. Phaùp aáy voâ ngaïi, khoâng chöôùng ngaïi saéc, khoâng chöôùng ngaïi thoï, töôûng, haønh, thöùc, cho ñeán khoâng chöôùng ngaïi Nhaát thieát chuûng trí.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 233

Naøy caùc Thieân töû! Phaùp aáy goïi laø töôùng voâ ngaïi vì nhö hö khoâng v.v... vì nhö nhö, phaùp taùnh, phaùp truï, thaät teá, baát khaû tö nghì taùnh; vì laø khoâng, voâ töôùng, voâ taùc v.v... Phaùp aáy laø töôùng baát sanh, vì saéc chaúng sanh, chaúng theå naém baét ñöôïc; thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng sanh, chaúng theå naém baét ñöôïc, cho ñeán vì Nhaát thieát chuûng trí chaúng sanh, chaúng theå naém baét ñöôïc. Phaùp aáy khoâng coù nôi choán, vì nôi choán cuûa saéc khoâng theå coù ñöôïc; nôi choán cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng theå coù ñöôïc, cho ñeán vì nôi choán cuûa Nhaát thieát chuûng trí khoâng theå coù ñöôïc. Khi aáy, caùc Thieân töû coõi Duïc, coõi Saéc baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Tu-boà-ñeà laø ñeä töû Phaät tuøy thuaän Phaät sanh. Vì sao? Vì nhöõng ñieàu Tu-boà-ñeà noùi ñeàu hôïp vôùi khoâng. Baáy giôø, Tu-boà-ñeà noùi vôùi caùc Thieân töû: Caùc oâng noùi raèng: Tu-boà- ñeà laø ñeä töû Phaät, tuøy thuaän Phaät sanh, theá naøo laø tuøy thuaän Phaät sanh? Naøy caùc Thieân töû! Vì töôùng “Nhö” neân Tu-boà-ñeà tuøy thuaän

Phaät sanh. Vì sao? Vì töôùng nhö cuûa Nhö Lai khoâng ñeán khoâng ñi, töôùng nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng khoâng ñeán khoâng ñi, theá neân Tu-boà-ñeà tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà töø xöa laïi ñaây tuøy thuaän Phaät sanh. Vì sao? Vì töôùng cuûa nhö Nhö Lai töùc laø töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp, töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp töùc laø töôùng nhö cuûa Nhö Lai. Trong töôùng "Nhö" aáy cuõng khoâng coù töôùng "Nhö", theá neân Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö cuûa Nhö Lai laø, töôùng thöôøng truù, nhö cuûa Tu-boà- ñeà cuõng laø töôùng thöôøng truù; töôùng nhö cuûa Nhö Lai khoâng hai khoâng khaùc. Töôùng nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng khoâng hai khoâng khaùc. Theá neân Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh. Töôùng nhö cuûa Nhö lai khoâng coù choã chöôùng ngaïi, töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp cuõng khoâng coù choã chöôùng ngaïi. Töôùng nhö cuûa Nhö Lai, töôùng nhö cuûa heát thaûy phaùp laø nhaát nhö, khoâng hai, khoâng khaùc. Töôùng nhö aáy khoâng coù khôûi taùc, troïn chaúng coù gì chaúng "Nhö ". Theá neân töôùng nhö aáy khoâng hai khoâng khaùc. Theá neân Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh. Töôùng nhö cuûa Nhö Lai ôû taát caû choã khoâng nieäm löï, khoâng khaùc bieät, Töôùng nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng nhö vaäy, ôû taát caû choã khoâng nieäm löï, khoâng khaùc bieät; töôùng nhö cuûa Nhö lai khoâng hai khoâng khaùc, khoâng theå naém baét. Töôùng nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng nhö vaäy. Vì theá neân Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh. Töôùng nhö cuûa Nhö Lai khoâng xa lìa töôùng nhö cuûa caùc phaùp, töôùng "Nhö" aáy troïn veïn nhö, theá neân nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng khoâng khaùc laø tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng coù choã tuøy thuaän. Laïi nöõa, töôùng nhö cuûa Nhö Lai chaúng quaù khöù, chaúng vò lai, chaúng

hieän taïi. Töôùng nhö cuûa caùc phaùp cuõng chaúng quaù khöù, chaúng vò lai, chaúng hieän taïi. Theá neân Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö cuûa Nhö Lai, chaúng ôû trong nhö cuûa quaù khöù, nhö quaù khöù cuõng chaúng ôû trong nhö cuûa Nhö Lai nhö cuûa Nhö lai chaúng ôû trong nhö cuûa vò lai. Nhö cuûa vò lai cuõng chaúng ôû trong nhö cuûa Nhö Lai. Nhö cuûa Nhö Lai chaúng ôû trong nhö hieän taïi. Nhö cuûa hieän taïi cuõng chaúng ôû trong nhö cuûa Nhö Lai. Nhö cuûa quaù khöù, vò lai, hieän taïi, nhö cuûa Nhö Lai laø nhaát nhö, khoâng hai, khoâng khaùc. Nhö cuûa saéc, nhö cuûa Nhö lai, nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc, nhö cuûa Nhö Lai nhö, ba nhö aáy laø nhaát nhö khoâng hai, khoâng khaùc. Nhö cuûa ngaõ cho ñeán nhö cuûa keû bieát, keû thaáy vaø nhö cuûa Nhö Lai laø nhaát nhö, khoâng hai khoâng khaùc. Nhö cuûa Thí Ba-la-maät cho ñeán nhö cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät; nhö cuûa noäi khoâng, cho ñeán nhö cuûa voâ phaùp höõu phaùp khoâng, nhö cuûa boán nieäm xöù nhö, cho ñeán nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí vaø nhö cuûa Nhö Lai laø nhaát nhö khoâng hai, khoâng khaùc. Tu-boà-ñeà! Vì Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc "Nhö" aáy neân goïi laø Nhö Lai. Trong khi noùi phaåm töôùng Nhö naøy, ñaïi ñòa ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi chaán ñoäng saùu caùch: noåi beân Ñoâng laën beân Taây; noåi beân Taây laën beân Ñoâng; noåi beân Nam laën beân Baéc; noåi beân Baéc laën beân Nam; noåi chính giöõa laën boán beân; noåi boán beân laën chính giöõa.

LUAÄN: Hoûi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù gì khoâng thaäm thaâm, côù sao hoaëc coù khi laïi taùn thaùn thaäm thaâm? Ñaùp: Trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät hoaëc coù khi phaân bieät caùc phaùp khoâng, aáy laø caïn; hoaëc coù khi noùi theá gian phaùp töùc ñoàng Nieát-baøn aáy laø saâu. Caùc phaùp saéc v.v.... töùc laø Phaät phaùp. Ngöôøi nghe, nghe noùi taâm tin lôøi Phaät, coøn trí tueä mình khoâng hieåu kòp neân noùi laø thaäm thaâm. Ví nhö nöôùc soâng coù choã xoaùy saâu, coù choã caïn. Hoûi: Caùi phaùp cuûa chö thieân taùn thaùn thaäm thaâm ñoù, heát thaûy theá gian khoâng theå tin ñöôïc, caàn gì noùi ra? Ñaùp: Chöõ "heát thaûy" coù hai thöù: 1. Danh töï heát thaûy; 2. Thaät "heát thaûy". Nhö trong ñaây noùi, laø danh töï heát thaûy, vì nhieàu ngöôøi khoâng tin neân noùi heát thaûy. Coøn noùi baäc coù Trí vi dieäu tòch dieät môùi coù theå bieát, vì baäc trí chaéc chaén coù tin, sau môùi bieát. Laïi nöõa, Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy chæ Phaät bieát ñöôïc coøn chuùng sanh nghe noùi maø tin, ñieàu aáy trong ñaây khoâng goïi laø tin, coù trí tueä bieát roài môùi goïi laø tin. Hoûi: Neáu nhö vaäy côù sao noùi baäc Trí vi dieäu coù theå bieát ñöôïc? Ñaùp: Heát thaûy theá gian khoâng theå bieát cuøng khaép, trí cuûa chö Phaät,

chæ ngöôøi coù Trí tòch dieät môùi bieát phaàn ít. Nhö Tu-ñaø-hoaøn ñoái vôùi ñaïo Voâ thöôïng ñöôïc phaàn ít, ñoù laø döùt ba kieát. Caùc ñaïo quaû nhö vaäy trieån chuyeån theâm nhieàu. Neáu theá gian hoaøn toaøn khoâng coù ngöôøi tin thì laøm sao coù caùc ñaïo? Vì leõ aáy neân noùi baäc Trí tòch dieät coù theå bieát ñöôïc. Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc töùc laø Baùt-nhaõ chæ khaùc nhau veà danh töï goïi; ôû trong taâm Boà-taùt goïi laø Baùt-nhaõ, ôû trong taâm Phaät goïi laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Trong ñaây noùi saéc phaùp v.v... töùc laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát trí töùc laø saéc phaùp v.v... Trong ñaây noùi nhö cuûa phaùp, saéc v.v... nhö cuûa Nhaát thieát trí khoâng hai khoâng khaùc. Phaät chaáp nhaän yù cuûa caùc Thieân töû, laïi noùi nhaân duyeân, nhö töôùng chaân thaät cuûa caùc phaùp danh, saéc v.v... Thí nhö tröø boû cung ñieän vaø caùc nhaø xaáu xí, nhö ñoát chaùy heát Chieân-ñaøn vaø goã taïp, thì hö khoâng ôû caùc nôi ñoù khoâng coù khaùc nhau; caùc phaùp, saéc, vaø Nhaát thieát trí, tìm thaät töôùng cuûa noù thaáy ñeàu laø nhö. Vì nghóa aáy neân luùc Phaät môùi thaønh ñaïo, taâm öa vaéng laëng, khoâng öa thuyeát phaùp, Vì bieát phaùp thaäm thaâm, keû phaøm phu khoù ngoä. Laïi nöõa, phaùp aáy khoâng coù hai neân thaäm thaâm, nhö hö khoâng neân thaäm thaâm, vì nhö, phaùp taùnh thaäm thaâm neân thaäm thaâm. Baáy giôø. caùc Thieân töû bieát phaùp aáy khoâng coù töôùng coù theå chaáp thuû, baïch Phaät raèng: "Phaùp ñöôïc noùi aáy, heát thaûy theá gian khoâng theå tin, phaùp aáy khoâng vì laõnh thoï saéc v.v... neân noùi". Phaät chaáp nhaän lôøi ñoù, neáu coù Boà-taùt vì laõnh thoï saéc v.v... neân haønh Boà-taùt ñaïo, thì khoâng theå tu caùc coâng ñöùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: "Baïch ñöùc Theá Toân! Töôùng Baùt-nhaõ Ba- la-maät aáy thuaän theo heát thaûy phaùp, khoâng coù gì chöôùng ngaïi. Vì sao? Vì ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng khoâng chaáp tröôùc". Noùi lyù do khoâng chöôùng ngaïi laø vì nhö hö khoâng. Ví nhö trong vaùch, tröôùc coù töôùng troáng khoâng, treû nhoû duøng que xoi, vì söùc ít neân khoâng vaøo ñöôïc, ngöôøi coù söùc

lôùn coù theå vaøo. Haønh giaû cuõng nhö vaäy, trong caùc phaùp saéc v.v... töï coù töôùng nhö thaät, vì söùc trí tueä ít khoâng theå khieán noù khoâng. Baäc Ñaïi trí thì coù theå bieát. Theá neân noùi caùc phaùp khoâng chöôùng ngaïi, nhö hö khoâng bình ñaúng. Saéc phaùp v.v... chaúng sanh cuõng chaúng coù theå naém baét ñöôïc, theá neân goïi laø baát sanh. Chaúng phaûi chæ coù saéc phaùp baát sanh, neáu phaùp baát sanh maø coù theå naém baét ñöôïc thì chaúng phaûi roát raùo khoâng, chaúng phaûi laø khoâng chöôùng ngaïi. Khoâng nôi choán cuõng nhö vaäy. Baáy giôø caùc Thieân töû baïch Phaät raèng: “Baïch ñöùc Theá Toân! Tu-boà- ñeà tuøy thuaän Phaät sanh. Vì sao? Vì ñieàu Tu-boà-ñeà bieát, Tu-boà-ñeà noùi ñeàu hôïp khoâng”.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 236

Laïi nöõa, Kinh noùi coù ba loaïi con: 1. Con khoâng tuøy thuaän sanh ra 2. Con tuøy thuaän sanh ra 3. Con thaéng sanh. Ngöôøi ñôøi ñeàu öôùc muoán hai loaïi con laø con tuøy thuaän sanh vaø thaéng sanh. Trong Phaùp Phaät chæ muoán moät loaïi con laø con tuøy thuaän sanh, vì khoâng coù ñöùa con naøo hôn Phaät. Con Phaät coù naêm haïng: - ñeàu töø mieäng Phaät sanh, töø phaùp Phaät sanh ñoù laø: Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán A-la-haùn vaø Boà-taùt ñaõ vaøo chaùnh vò. Bích-chi Phaät tuy coù nhaân duyeân töøng gieo gioáng trong Phaùp Phaät, luùc khoâng coù Phaät töï mình coù theå ñaéc ñaïo, neân khoâng ñöôïc noùi töø mieäng Phaät sanh, vì nhaân duyeân gieo gioáng xa xoâi vaäy. Caùc ngöôøi heát laäu laø tuøy thuaän sanh. Tu-boà-ñeà ñoái vôùi caùc laäu hoaëc saïch heát, thöôøng öa roát raùo khoâng, aáy laø tuøy thuaän sanh. Vì sao? Vì phaùp sôû haønh khoâng theå phaù hoaïi nhö hö khoâng. Töôùng Phaät phaùp nhö vaäy, goïi laø tuøy thuaän Phaät sanh. Hoûi: Vì sao khoâng noùi haøng Boà-taùt vaøo phaùp vò laø tuøy thuaän Phaät sanh? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi vì laäu hoaëc chöa saïch heát neân khoâng noùi. Vì Tu- boà-ñeà laäu hoaëc ñaõ saïch heát neân noùi. Coù ngöôøi noùi ngöôøi vaøo Voâ dö Nieát- baøn laø thanh tònh ñeä nhaát, thaân cuoái cuøng cuûa baäc A-la-haùn ôû vaøo Höõu dö y Nieát-baøn, gaàn cöûa Voâ dö Nieát-baøn neân noùi; Boà-taùt tuy coù trí tueä saâu xa, saéc beùn, nhöng coøn qua laïi trong sanh töû, cho neân khoâng noùi. Coù ngöôøi noùi Baùt-nhaõ coù hai: 1. Chæ noùi cho haøng Boà-taùt; 2. Noùi chung cho caû ba thöøa. Trong söï noùi chung cho Thanh vaên, Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh; chæ trong khi noùi cho haøng Boà-taùt thì khoâng noùi Tu-boà-ñeà laø tuøy thuaän Phaät sanh. Vì sao? Haøng ñaïi Boà-taùt phaùp taùnh sanh thaân, trong aáy khoâng coù thaân kieát nghieäp sanh, chæ coù thaân bieán hoùa sanh. Döùt ba ñoäc, ra khoûi ba coõi, giaùo hoùa chuùng sanh, nghieâm tònh Phaät ñoä, neân ôû trong theá gian trong ñoù hoaøn toaøn khoâng coù haïng Thanh vaên. Taâm Phaät ñaïi töø bi, taâm Boà-taùt cuõng nhö vaäy aáy goïi laø Boà-taùt tuøy thuaän sanh. Tu-boà-ñeà! Chæ thuû laáy Nieát-baøn neân khoâng noùi laø thuaän sanh. Kinh naøy noùi chung cho caû hai thöøa. Tu-boà-ñeà bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät raát saâu thaúm, löïc cuûa Boà-taùt phaùp taùnh sanh thaân lôùn, chö thieân tuy taùn thaùn, khoâng neân laõnh thoï, noùi vôùi chö thieân raèng: “Töôùng nhö cuûa caùc phaùp, ñoù laø voâ töôùng”. Vì nhaân duyeân aáy tuøy thuaän Phaät sanh, vì “Nhö” aáy khoâng sai khaùc. Nhö trong kinh noùi: “Nhö töôùng nhö cuûaNhö Lai khoâng ñeán khoâng ñi, töôùng nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng khoâng ñeán khoâng

ñi.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 237

Laïi nöõa, nhö cuûa Nhö Lai roát raùo khoâng, nhö cuûa heát thaûy phaùp cuõng roát raùo khoâng. Trong heát thaûy phaùp thu nhieáp nhö Tu-boà-ñeà, theá neân Tu-boà-ñeà duøng nhö cuûa Nhö Lai, neân tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö nhö cuûa Nhö Lai khoâng coù öùc töôûng phaân bieät, thöôøng truù nhö hö khoâng, nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng nhö vaäy, theá neân Tu-boà-ñeà tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö nhö cuûa Nhö Lai ñöôïc giaûi thoaùt voâ ngaïi neân ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng quaùi ngaïi, nhö cuûa heát thaûy phaùp cuõng nhö vaäy, ñoái heát thaûy phaùp cuõng khoâng quaùi ngaïi; nhö cuûa Nhö Lai, nhö cuûa heát thaûy phaùp nhaát nhö khoâng sai khaùc. Nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng vaøo nhö cuûa heát thaûy phaùp, do vaäy neân tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, töôùng nhö cuûa caùc phaùp laø khoâng laøm, khoâng coù ngöôøi laøm, töôùng nhö cuûa Nhö Lai cuõng nhö vaäy; nhö cuûa Tu-boà-ñeà, vì thu nhieáp vaøo nhö cuûa heát thaûy phaùp neân tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö töôùng nhö cuûa Nhö Lai, ôû heát thaûy choã thöôøng khoâng coù öùc töôûng phaân bieät. Nhö cuûa Tu-boà-ñeà thu nhieáp vaøo nhö cuûa heát thaûy phaùp, neân tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö töôùng nhö cuûa Nhö Lai, khoâng lìa nhö cuûa heát thaûy phaùp. Chính quaùn heát thaûy phaùp goïi laø Phaät. Heát thaûy phaùp laø nhaân duyeân, Phaät laø quaû baùo, theá neân noùi nhö cuûa Nhö Lai khoâng lìa nhö cuûa heát thaûy phaùp. Nhö aáy raát thaät neân thöôøng nhö, khoâng coù luùc naøo chaúng nhö. Nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng nhö vaäy, vì khoâng khaùc, neân thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng coù phaùp coù theå tuøy thuaän. Laïi nöõa, töôùng nhö cuûa Nhö Lai khoâng coù öùc töôûng phaân bieät, vöôït qua ba ñôøi, nhö cuûa heát thaûy phaùp cuõng nhö vaäy; nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng vöôït qua ba ñôøi, theá neân tuøy thuaän Phaät sanh. Laïi nöõa, nhö cuûa Nhö Lai chaúng ôû trong nhö cuûa quaù khöù nhö. Vì sao? Vì Nhö Lai khoâng, quaù khöù cuõng roát raùo khoâng, theá neân “khoâng” khoâng truù ôû trong khoâng, thí nhö hö khoâng khoâng truù trong hö khoâng. Vò lai, hieän taïi cuõng nhö vaäy. Nhö cuûa ba ñôøi, nhö cuûa Nhö Lai khoâng hai khoâng phaân bieät; nhö cuûa ba ñôøi, khoâng, voâ töôùng, Voâ sanh, voâ dieät, Nhö cuûa Nhö Lai cuõng nhö vaäy. Ba ñôøi nhö khoâng chöôùng ngaïi, nhö ñôøi quaù khöù, khoâng cuøng khoâng bieân giôùi, ñôøi vò lai cuõng khoâng cuøng khoâng bieân giôùi, ñôøi hieän taïi cuõng khoâng cuøng khoâng bieân giôùi. Nhö cuûa Nhö Lai cuõng nhö vaäy. Ba ñôøi, möôøi phöông aáy khoâng chöôùng ngaïi, khoâng bieân giôùi. Nhö cuûa Tu-boà-ñeà cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, nhö cuûa naêm uaån cho ñeán nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí, nhö cuûa Nhö Lai khoâng hai khoâng khaùc. Vì sao? Vì caùc phaùp saéc v.v... hoøa hôïp neân coù Nhö Lai. Nhö Lai nhö vaäy

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 238

khoâng ñöôïc noùi chæ laø saéc phaùp, cuõng khoâng ñöôïc noùi lìa saéc phaùp, cuõng khoâng ñöôïc noùi laø saéc phaùp ôû trong Nhö Lai, cuõng khoâng ñöôïc noùi Nhö Lai ôû trong saéc phaùp, cuõng khoâng ñöôïc noùi saéc phaùp ... thuoäc Nhö Lai, cuõng

khoâng ñöôïc noùi khoâng coù Nhö Lai; trong naêm uaån saéc v.v... giaû goïi laø Nhö Lai. Nhö cuûa Nhö Lai töùc laø nhö cuûa heát thaûy phaùp, theá neân noùi nhö cuûa saéc phaùp... vaø nhö cuûa Nhö Lai khoâng hai khoâng khaùc. Ngöôøi phaøm phu thaáy coù hai coù khaùc, thaùnh nhaân quaùn chieáu khoâng hai khoâng khaùc, thaùnh nhaân coù theå tin ñieàu maø ngöôøi phaøm phu khoâng thaáy khoâng theå tin. Phaät noùi vôùi Tu-boà-ñeà aáy goïi laø "Nhö", Phaät nhôn "Nhö" aáy neân goïi laø Nhö Lai. Nhö Lai laø nhö thaät maø ñi ñeán trong Phaät phaùp. Trong khi thuyeát veà"Nhö" aáy quaû ñaát chaán ñoäng saùu caùch, nhö treân ñaõ noùi. KINH: Khi aáy, caùc Thieân töû coõi Duïc, coõi Saéc duøng boät höông Chieân- ñaøn cuûa coõi trôøi raûi leân treân Phaät vaø Tu-boà-ñeà, baïch Phaät raèng: Chöa töøng coù, Theá Toân! Tu-boà-ñeà do nhö cuûa Nhö Lai maø, tuøy thuaän Phaät sanh. Tu- boà-ñeà laïi vì caùc Thieân töû noùi raèng: Naøy caùc Thieân töû! Tu-boà-ñeà khoâng töø nôi saéc tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng töø nôi nhö cuûa saéc tuøy thuaän Phaät sanh, khoâng lìa saéc tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng lìa nhö cuûa saéc tuøy thuaän Phaät sanh. Tu-boà-ñeà khoâng töø nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng töø nôi nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc tuøy thuaän Phaät sanh; khoâng lìa thoï, töôûng, haønh, thöùc tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng lìa nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc tuøy thuaän Phaät sanh. Cho ñeán khoâng töø nôi Nhaát thieát chuûng trí tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng tö nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí tuøy thuaän Phaät sanh; khoâng lìa Nhaát thieát chuûng trí tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng lìa nhö cuûa Nhaát thieát chuûng tuøy thuaän Phaät sanh. Tu-boà-ñeà khoâng töø nôi voâ vi tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng töø nôi nhö cuûa voâ vi tuøy thuaän Phaät sanh, khoâng lìa voâ vi tuøy thuaän Phaät sanh, cuõng khoâng lìa nhö cuûa voâ vi tuøy thuaän Phaät sanh. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp ñeàu khoâng coù gì cuûa chính noù, khoâng theå naém baét, khoâng coù keû tuøy sanh, cuõng khoâng coù phaùp tuøy sanh. Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! "Nhö" aáy thaät chaúng hö doái, phaùp töôùng, phaùp truï, phaùp vò raát saâu thaúm; trong aáy saéc khoâng theå naém baét, nhö cuûa saéc khoâng theå thuû ñaéc. Vì sao? Vì saéc coøn khoâng theå thuû ñaéc, huoáng gì nhö cuûa saéc laïi coù theå thuû ñaéc; thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng theå thuû ñaéc, nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng theå thuû ñaéc. Vì sao? Vì thoï töôûng, haønh, thöùc coøn chaúng theå thuû ñaéc, huoáng gì nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi coù theå thuû ñaéc, cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí coù theå thuû ñaéc, nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí chaúng theå thuû ñaéc. Vì sao? Vì Nhaát thieát chuûng trí coøn chaúng theå thuû ñaéc, huoáng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 239

gì nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí laïi coù theå thuû ñaéc. Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Xaù-lôïi-phaát! "Nhö" aáy thaät khoâng hö doái. Phaùp töôùng, phaùp truï, phaùp vò, raát saâu thaúm, trong aáy saéc chaúng coù theå thuû ñaéc, nhö cuûa saéc chaúng theå thuû ñaéc. Vì sao? Saéc coøn chaúng theå thuû ñaéc, huoáng gì nhö cuûa saéc laïi coù theå thuû ñaéc, cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí chaúng theå thuû ñaéc, nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí chaúng theå thuû ñaéc. Vì

sao? Vì Nhaát thieát chuûng trí coøn chaúng theå thuû ñaéc, huoáng gì nhö cuûa Nhaát thieát chuûng trí laïi coù theå thuû ñaéc. Trong khi Xaù-lôïi-phaát noùi töôùng nhö aáy, hai traêm Tyø-kheo khoâng laõnh thoï heát thaûy phaùp, neân laäu hoaëc saïch heát, chöùng quaû A-la-haùn; naêm traêm Tyø-kheo ni xa lìa traàn caáu, ñöôïc maét phaùp ñoái vôùi caùc phaùp, ñöôïc sanh vaøo haøng thieân nhôn; naêm ngaøn Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn; saùu ngaøn Boà-taùt ñoái vôùi caùc phaùp khoâng laõnh thoï neân laäu hoaëc saïch heát, taâm ñöôïc giaûi thoaùt thaønh A-la-haùn. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Saùu ngaøn Boà-taùt aáy, ñôøi tröôùc töøng gaëp naêm traêm ñöùc Phaät thaân caän cuùng döôøng, ñoái vôùi giaùo phaùp cuûa naêm traêm ñöùc Phaät, thöïc haønh Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh nhöng vì khoâng coù Baùt-nhaõ Ba- la-maät vaø söùc phöông tieän, neân tu haønh theo töôùng khaùc bieät, nghó raèng: “Ñaây laø Boá thí, laø Trì giôùi, laø Nhaãn nhuïc, laø Tinh taán, laø Thieàn ñònh”, khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän, neân Boá thí, Trì giôùi, nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh haønh theo töôùng khaùc bieät. Vì haønh theo töôùng khaùc bieät, khoâng ñöôïc töôùng khoâng khaùc bieät neân khoâng ñöôïc vaøo Boà-taùt vò, khoâng ñöôïc vaøo Boà-taùt vò neân chæ ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán quaû A-la-haùn. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt tuy coù ñaïo hoaëc tu phaùp khoâng, hoaëc tu phaùp voâ töôùng, hoaëc tu phaùp voâ taùc, vì xa lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vaø khoâng coù söùc phöông tieän neân lieàn ñoái vôùi thöïc teá taùc chöùng, chæ thuû laáy Thanh vaên thöøa. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhaân duyeân gì neân ñoàng tu phaùp khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, maø xa lìa söùc phöông tieän neân ñoái vôùi thöïc teá taùc chöùng, chæ thuû laáy Thanh vaên thöøa? Boà-taùt ma-ha-taùt cuõng tu phaùp khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, vì coù söùc phöông tieän neân ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Coù Boà-taùt xa lìa taâm Nhaát thieát trí, tu phaùp khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, vì khoâng coù söùc phöông tieän, neân chæ thuû chöùng Thanh vaên thöøa. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Laïi coù Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng xa lìa taâm Nhaát thieát chuûng trí tu phaùp khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, vì coù söùc phöông tieän neân vaøo Boà-taùt vò, chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 240

giaùc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Ví nhö coù loaøi chim thaân daøi traêm do tuaàn, hoaëc hai traêm, ba traêm do tuaàn maø khoâng coù caùnh, töø coõi trôøi Ba möôi ba, töï sa xuoáng Dieâm-phuø-ñeà. Naøy Xaù-lôïi-phaát! YÙù oâng nghó sao, loaøi chim aáy ñang ôû giöõa ñöôøng nghó muoán trôû laïi treân coõi trôøi Ba möôi ba, coù theå trôû laïi ñöôïc khoâng? Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! Naøy Xaù-lôïi-phaát! Loaøi chim aáy laïi mong raèng khi ñeán Dieâm-phuø-ñeà muoán thaân khoâng bò ñau, khoâng böùc naõo. Naøy Xaù-lôïi-phaát! YÙ oâng nghó sao? Loaøi chim aáy coù ñöôïc thaân khoâng bò ñau, khoâng bò böùc naõo chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! Loaøi chim aáy khi ñeán ñaát, hoaëc ñau, hoaëc bò böùc naõo, hoaëc cheát, hoaëc khoå gaàn cheát. Vì sao? Baïch ñöùc Theá Toân! Vì loaøi chim aáy lôùn maø khoâng coù caùnh. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt cuõng nhö vaäy, tuy

traûi nhieàu kieáp nhö soá caùt soâng Haèng, tu Boá thí, Trì giôùi, nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, phaùt khôûi ñaïi söï, sanh ñaïi taâm, vì muoán chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, laõnh thoï voâ löôïng theä nguyeän, nhöng Boà-taùt aáy, vì xa lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän neân hoaëc rôi vaøo haøng A-la-haùn, hoaëc rôi vaøo Bích-chi Phaät ñaïo. Vì sao? Vì Boà-taùt aáy xa lìa taâm Nhaát thieát trí, maø tu Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, vì khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän, neân rôi vaøo Thanh vaên ñòa hoaëc Bích-chi Phaät ñaïo. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt tuy töôûng nieäm ñeán vieäc Trì giôùi, Thieàn ñònh, Trí tueä, giaûi thoaùt, giaûi thoaùt tri kieán cuûa chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi, maø chaáp thuû töôùng thoï trì, neân ngöôøi aáy khoâng bieát, khoâng hieåu giôùi, ñònh, tueä, giaûi thoaùt, giaûi thoaùt tri kieán cuûa chö Phaät, chæ nghe aâm thanh, danh töï, noùi veà khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, maø chaáp thuû aâm thanh, danh töï maø hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt hoài höôùng nhö vaäy, thì chæ truï trong Thanh vaên, Bích-chi Phaät ñòa khoâng theå quaù hôn. Vì sao? Vì xa lìa Baùt-nhaõ Ba- la-maät vaø söùc phöông tieän, ñem caùc thieän caên hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây, khoâng xa lìa taâm Nhaát thieát trí, thöïc haønh Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, vì khoâng xa lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän, neân khoâng chaáp thuû töôùng ñoái vôùi giôùi, ñònh, tueä, giaûi thoaùt, giaûi thoaùt tri kieán cuûa chö Phaät quaù khöù,vò lai, hieän taïi, khoâng chaáp thuû töôùng khoâng giaûi thoaùt moân, khoâng chaáp thuû töôùng voâ töôùng, voâ taùc giaûi thoaùt moân. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Neân bieát Boà-taùt ma-ha-taùt aáy khoâng rôi vaøo Thanh vaên, Bích-chi Phaät ñaïo, maø ñi thaúng ñeán Voâ thöôïng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 241

Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì Boà-taùt ma-ha-taùt aáy töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây, thöïc haønh Boá thí maø khoâng thuû töôùng, thöïc haønh trì gioùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, maø khoâng chaáp thuû töôùng, ñoái vôùi giôùi, ñònh, tueä, giaûi thoaùt, giaûi thoaùt tri kieán cuûa chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi, khoâng chaáp thuû töôùng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! AÁy goïi laø Boà-taùt coù söùc phöông tieän, vì taâm lìa töôùng maø haønh Boá thí, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, cho ñeán vì taâm lìa töôùng maø haønh Nhaát thieát chuûng trí. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhö con hieåu nghóa cuûa Phaät noùi, neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng xa lìa Baùt-nhaõ Ba- la-maät vaø söùc phöông tieän, thì neân bieát Boà-taùt aáy ñaõ gaàn Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì Boà-taùt ma-ha-taùt aáy töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây, khoâng coù phaùp hoaëc saéc, hoaëc thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí coù theå bieát. Baïch ñöùc Theá Toân! Coù thieän nam töû, thieän nöõ nhôn caàu Boà-taùt ñaïo maø xa lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän, neân hieåu ngöôøi aáy ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc hoaëc ñöôïc hoaëc chaúng ñöôïc. Vì sao? Baïch ñöùc Theá Toân! Thieän nam töû, thieän nöõ nhôn caàu Boà-taùt ñaïo aáy coù

laøm vieäc Boá thí ñeàu chaáp thuû töôùng, coù Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, ñeàu chaáp thuû töôùng. Vì theá neân thieän nam töû, thieän nöõ nhôn aáy ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc laø baát ñònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Do nhaân duyeân aáy, neân Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng neân xa lìa Baùt-nhaõ Ba- la-maät vaø söùc phöông tieän. Boà-taùt ma-ha-taùt an truù trong Baùt-nhaõ Ba- la-maät vaø söùc phöông tieän, neân duøng taâm voâ ñaéc, voâ töôùng, tu Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, cho ñeán duøng taâm voâ ñaéc, voâ töôùng tu Nhaát thieát chuûng trí. LUAÄN: Caùc thieân töû vui möøng laáy boät Chieân-ñaøn raûi leân treân Phaät vaø Tu-boà-ñeà, taùn thaùn raèng: Hy höõu, Theá Toân! Tu-boà-ñeà do nhö cuûa Nhö Lai tuøy thuaän Phaät sanh. YÙ caùc thieân töû cho raèng: Tu-boà-ñeà coù söùc trí tueä neân khieán cho heát thaûy phaùp ñeàu nhö Phaät phaùp, theá neân noùi tuøy thuaän Phaät sanh. Tu-boà-ñeà bieát taâm caùc Thieân töû, ít quyù chuoäng caùc phaùp "Nhö" aáy neân Tu-boà-ñeà muoán döùt taâm caùc Thieân töû neân noùi: Töôùng "Nhö" aáy roát raùo khoâng, duøng boán caáp phaù taâm chaáp tröôùc "Nhö" laø: Tu-boà-ñeà chaúng ôû trong saéc; chaúng ôû trong nhö cuûa saéc, khoâng do saéc, khoâng do nhö cuûa saéc; khoâng lìa saéc, khoâng lìa nhö cuûa saéc, tuøy thuaän chuùng sanh. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Phaùp aáy ñeàu khoâng, khoâng theå thuû ñaéc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 242

Xaù-lôïi-phaát thöa: "Baïch ñöùc Theá Toân! "Nhö" aáy raát saâu thaúm, trong "Nhö" aáy chæ saéc phaùp coøn khoâng theå thuû ñaéc, huoáng gì nhö cuûa saéc phaùp laïi coù theå thuû ñaéc! Hoûi: Theá naøo laø saéc phaùp? Theá naøo laø snhö cuûa aéc phaùp? Ñaùp: Saéc phaùp laø caùc phaùp cuûa maét thaáy v.v...; "Nhö" laø thaät töôùng khoâng hö doái cuûa saéc phaùp. Ngöôøi ñoái vôùi nhö cuûa saéc phaùp, vì meâ laàm neân hoaëc khôûi leân nghieäp baát thieän, bò sa vaøo ñöôøng aùc, hoaëc khôûi leân nghieäp thieän ñöôïc sanh vaøo coõi ngöôøi, coõi trôøi, cuoái cuøng trôû veà tieâu dieät, trôû laïi sanh ra caùc khoå; hoaëc khôûi leân nghieäp voâ laäu, ñaùng leõ caàu lôïi ích lôùn nhöng laïi thuû laáy Tieåu thöøa, khoâng ñöôïc töôùng nhö roát raùo thanh tònh. Saéc phaùp v.v... ñeàu laø phaùp taïo taùc, höõu vi hö voïng, töø ñieân ñaûo sanh, laø nôi öùc töôûng phaân bieät hieän haønh cuûa keû phaøm phu, theá neân saéc phaùp v.v... hö voïng chaúng töùc laø "Nhö". Bieát saéc phaùp nhö thaät v.v... neân töùc laø "Nhö", nhôn nôi saéc phaùp v.v... neân ñöôïc goïi laø "Nhö", theá neân noùi khoâng lìa saéc phaùp ñöôïc "Nhö". Saéc phaùp nhaäp vaøo "Nhö" ñeàu nhaát töôùng, khoâng hai khoâng khaùc. Theá neân Tu-boà-ñeà khieâm toán noùi raøng: Chaúng phaûi chæ rieâng toâi tuøy thuaän Phaät sanh, heát thaûy phaùp cuõng töôùng nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát taùn thaùn lôøi noùi cuûa Tu-boà-ñeà. Saéc phaùp cuõng roát raùo khoâng, huoáng gì "Nhö"? Nhôn coøn khoâng, huoáng gì quaû. Nghe töôùng "Nhö" thaäm thaâm nhö vaäy, chuùng sanh ñeàu ñöôïc lôïi ích cuûa ñaïo. Hoûi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, vì haøng Boà-taùt maø noùi, côù sao saùu ngaøn ngöôøi thaønh A-la-haùn ñaïo? Ñaùp: Phaät bieát chaéc chaén coù ngöôøi vaán naïn, neân vì Xaù-lôïi-phaát noùi nhaân duyeân: Ngöôøi aáy khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät,

khoâng coù söùc phöông tieän, quaù khöù laøm coâng ñöùc, vì khoâng coù söùc phöông tieän neân taø haïnh baát chaùnh. Ngöôøi aáy vì xa lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñaém saâu thieän phaùp, nay theo Phaät, nghe noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät raát nhaøm chaùn theá gian, vì taâm töø bi moûng, neân chæ caàu töï lôïi, khoâng laõnh thoï heát thaûy phaùp, töùc chæ ñaéc A-la-haùn, chöù ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù loãi. Nhö ngöôøi caàm ñoà ñi ñeán bieån muùc nöôùc, tuøy theo ñoà lôùn nhoû, moãi ngöôøi töï laáy vöøa ñuû. Hoûi: Nhö kinh noùi saùu ngaøn Boà-taùt, vì khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän, neân thöïc haønh naêm Ba-la-maät, khoâng ñöôïc phaùp voâ phaân bieät neân chæ thaønh A-la-haùn. Neáu heát thaûy thaùnh nhaân ñeàu ñöôïc phaùp voâ vi, phaùp voâ vi töùc laø voâ phaân bieät, côù gì trong ñaây noùi khoâng ñöôïc phaùp voâ phaân bieät, chæ thaønh A-la-haùn? Ñaùp: Chaúng phaûi noùi luùc nghe phaùp ôû ñôøi nay cho ñeán quaù khöù naêm traêm ñôøi, khoâng ñöôïc Baùt-nhaõ vaø phöông tieän maø tu taäp coâng ñöùc naêm

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 243

Ba-la-maät, vì theá neân noùi khoâng ñöôïc voâ phaân bieät. Maát naêm caên tín, taán v.v... cuûa Boà-taùt, vì maát naêm caên tín, taán v.v... cuûa Boà-taùt neân tuy nghe Baùt-nhaõ maø khoâng ñöôïc nhö Boà-taùt nghe, taùc chöùng ñoái vôùi thöïc teá. Hoûi: Ñoàng tu khoâng, voâ töôùng, voâ taùc côù gì moät ngöôøi thaønh Phaät, moät ngöôøi thaønh A-la-haùn? Ñaùp: Tuy coù caùc nhaân duyeân maø nhaân duyeân lôùn thaønh A-la-haùn laø vì xa lìa taâm Nhaát thieát trí maø tu haønh khoâng, voâ töôùng, voâ taùc. Loaøi chim lôùn laø loaøi chim caùnh vaøng ôû coõi trôøi, cuõng gioáng nhö chim seõ ôû coõi ngöôøi. Chim aáy khoâng ñeán laø vì noù aên roàng, caùnh phaùt ra gioù ñoäc, quaït laøm cho maét roàng muø ñi. Chim aáy khi môùi ra khoûi tröùng, loâng caùnh chöa ñuû, muoán bay ñi lieàn bò rôùt, giöõa ñöôøng taâm hoái haän: “Ta chöa neân bay, muoán trôû laïi coõi trôøi ñaäu treân caây Xaù-ma-leâ”. Chim aáy thaân lôùn, loâng caùnh chöa ñuû, khoâng theå caát noåi thaân. Thaân chim laø ví duï thaân Boà-taùt. Lôùn laø ñôøi ñôøi chöùa nhoùm roäng raõi coâng ñöùc naêm Ba-la- maät. Khoâng coù hai caùnh laø khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù söùc phöông tieän. Nuùi Tu-di laø ví cho ba coõi. Hö khoâng laø ví voâ löôïng Phaät phaùp. Chöa neân bay maø bay laø coâng ñöùc Boà-taùt aáy chöa thaønh töïu vieân maõn, muoán thöïc haønh ba moân giaûi thoaùt cuûa Boà-taùt, muoán ñi daïo giöõa hö khoâng Phaät phaùp nhöng töï bò thoái maát, taâm aáy tuy öôùc muoán thaønh Phaät maø khoâng theå ñöôïc. Hoaëc cheát laø ví A-la-haùn ñaïo; hoaëc gaàn nhö cheát laø ví nhö Bích-chi Phaät ñaïo; hoaëc ñau, hoaëc bò böùc naõo laø ví coâng ñöùc boån nguyeän cuûa Boà-taùt. Phaät töï keát baèng caâu: Cho ñeán neân truï trong taâm voâ ñaéc voâ töôùng, laøm vieäc boá thí. KINH: Baáy giôø caùc Thieân töû coõi Duïc, coõi Saéc baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thaät khoù ñöôïc. Vì sao? Vì Boà-taùt ma-ha-taùt aáy neân bieát heát thaûy caùc phaùp roài môùi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, maø phaùp aáy cuõng khoâng theå thuû ñaéc. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Naøy caùc Thieân töû! Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thaät khoù ñöôïc, Ta cuõng ngoä ñöôïc nhaát thieát phaùp, Nhaát thieát chuûng trí roài môùi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh

giaùc, cuõng khoâng coù gì ñöôïc, khoâng coù caùi bieát, khoâng coù caùi coù theå bieát, cuõng khoâng ngöôøi bieát. Vì sao? Vì caùc phaùp roát raùo thanh tònh. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhö lôøi Phaät daïy, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà thaät khoù ñöôïc; nhö con hieåu nghóa cuûa Phaät noùi, taâm con suy nghó, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc aáy deã ñöôïc. Vì sao? Vì khoâng coù ngöôøi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 244

cuõng khoâng coù phaùp khaû ñaéc. Heát thaûy phaùp, heát thaûy töôùng cuûa phaùp khoâng, khoâng coù phaùp khaû ñaéc, khoâng coù ngöôøi naêng ñaéc. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp khoâng, cuõng khoâng coù phaùp khaû taêng, cuõng khoâng coù phaùp khaû giaûm, nghóa laø Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán, Thieàn ñònh, cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí, phaùp aáy ñeàu khoâng coù caùi khaû ñaéc khoâng coù ngöôøi ñaéc. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì nhaân duyeân aáy neân yù con cho raèng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc laø deã ñöôïc. Vì sao? Baïch ñöùc Theá Toân! Saéc, töôùng cuûa saéc khoâng; thoï, töôûng, haønh, thöùc, töôùng cuûa... thöùc khoâng, cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí, Nhaát thieát chuûng trí töôùng khoâng. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Neáu heát thaûy phaùp "khoâng" ví nhö hö khoâng, hö khoâng khoâng theå khôûi nieäm raèng: "Ta seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc". Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt tin, hieåu heát thaûy phaùp khoâng ví nhö hö khoâng, theá laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng chaùnh giaùc deã ñöôïc, sao nay haèng haø sa Boà-taùt ma-ha-taùt caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc bò thoaùi thaát? Naøy Tu-boà-ñeà! Vì theá neân bieát Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng deã ñöôïc. Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: YÙ oâng nghó sao, saéc ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: - Khoâng. - Thoï, töôûng, haønh, thöùc, ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: - Khoâng. - Cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: - Khoâng. - Lìa saéc coù phaùp ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa : - Khoâng. - Lìa thoï, töôûng, haønh, thöùc, coù phaùp ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: - Khoâng. - Cho ñeán lìa Nhaát thieát chuûng trí, coù phaùp doái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: - Khoâng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! YÙ oâng nghó sao, töôùng nhö cuûa saéc ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. - Töôùng nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán töôùng nhö cuûa Nhaát

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 245

thieát chuûng trí, ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. - Lìa töôùng nhö cuûa saéc, coù phaùp ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. - Lìa töôùng nhö cuûa thoï, töôûng, haønh, thöùc, cho ñeán lìa töôùng nhö

cuûa Nhaát thieát chuûng trí, coù phaùp ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! YÙ oâng nghó sao, "Nhö" ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. - Phaùp taùnh, phaùp truï, phaùp vò, thaät teá, taùnh baát khaû tö nghì, ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! YÙ oâng nghó sao, lìa "Nhö" coù phaùp ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. - Lìa phaùp taùnh, phaùp truï, phaùp vò, thaät teá, taùnh baát khaû tö nghì, coù phaùp ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát chaêng? Xaù-lôïi-phaát thöa: Khoâng. Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: Caùc phaùp roát raùo khoâng theå thuû ñaéc, vaäy nhöõng phaùp gì ñoái vôùi phaùp Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát? Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Nhö lôøi Tu-boà-ñeà noùi, trong phaùp nhaãn aáy khoâng coù Boà-taùt ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thoaùi thaát. Neáu khoâng thoaùi thaát, Phaät noùi ngöôøi caàu ñaïo coù ba haïng: A- la-haùn ñaïo, Bích-chi Phaät ñaïo, Phaät ñaïo; ba haïng aáy laø khoâng phaân bieät, nhö Tu-boà-ñeà noùi chæ coù moät haïng Boà-taùt caàu Phaät ñaïo. Khi aáy, Phuù-laâu-na-di-ña-la-ni-töû noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát raèng: Haõy neân hoûi Tu-boà-ñeà: Chæ coù moät Boà-taùt thöøa chaêng? Baáy giôø Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Tu-boà-ñeà muoán noùi coù moät Boà- taùt thöøa chaêng? Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: Ñoái vôùi trong caùc phaùp "Nhö" muoán khieán coù ba haïng ngöôøi laø Thanh vaên thöøa, Bích-chi Phaät thöøa, Phaät thöøa ö? Xaù-lôïi-phaát noùi: Khoâng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 246

Naøy Xaù-lôïi-phaát! Trong ba thöøa phaân bieät coù "Nhö ", coù theå thuû ñaéc chaêng? Xaù-lôïi-phaát noùi: Khoâng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! "Nhö" aáy hoaëc coù moät töôùng, hai töôùng, hoaëc ba töôùng chaêng? Xaù-lôïi-phaát noùi: Khoâng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Ngöôi muoán ôû trong "Nhö" cho ñeán coù moät Boà- taùt chaêng? Xaù-lôïi-phaát noùi: Khoâng. Nhö vaäy trong boán caùch treân, ngöôøi ba thöøa laø khoâng theå coù ñöôïc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Taïi sao nghó raèng: Ñaây laø ngöôøi caàu Thanh vaên thöøa, ñaây laø ngöôøi caàu Bích-chi Phaät thöøa, ñaây laø ngöôøi caàu Phaät thöøa. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt nghe noùi töôùng "Nhö" cuûa caùc phaùp, taâm khoâng kinh haõi, khoâng thoái maát, khoâng hoái haän, khoâng nghi ngôø, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt, coù theå thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Baáy giôø Phaät taùn thaùn Tu-boà-ñeà raèng: Laønh thay, laønh thay! Tu-boà- ñeà! Ñieàu cuûa oâng noùi ñeàu laø nhôø Phaät löïc. Naøy Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt nghe noùi "Nhö" aáy khoâng coù caùc phaùp sai bieät, taâm khoâng kinh, khoâng sôï, khoâng haõi, khoâng khoù khaên, khoâng thoái maát, khoâng hoái haän, thì neân bieát Boà-taùt aáy coù theå thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà- ñeà. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Thaønh töïu Boà-ñeà gì? Phaät daïy: Thaønh töïu Phaät Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. LUAÄN: Baáy giôø caùc Thieân töû suy nghó baïch Phaät raèng: "Baïch ñöùc Theá Toân! Voâ thöôïng

Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoù ñöôïc. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, maø Boà-taùt caàu Phaät ñaïo, tu taäp quaùn haïnh, thaønh Phaät ñoä chuùng sanh, phaùp aáy cuõng khoâng theå coù ñöôïc". Phaät chaáp nhaän lôøi aáy, töï mình laøm chöùng. Ta ngoài ôû ñaïo traøng, duøng ñuû moïi caùch ngoä ñöôïc heát thaûy phaùp, cuõng khoâng coù töôùng nhaát ñònh coù theå ñöôïc. Tu-boà-ñeà thöa: "Baïch ñöùc Theá Toân! theo yù con, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc deã ñöôïc, vì heát thaûy phaùp roát raùo thöôøng khoâng, trong aáy khoâng coù ngöôøi ñöôïc, khoâng coù phaùp coù theå coù ñöôïc, khoâng chöôùng, khoâng ngaïi, khoâng coù gì tu, khoâng coù gì ñoaïn". Baáy giôø Xaù-lôïi-phaát hoûi: "Neáu Phaät ñaïo deã ñöôïc, côù sao haèng haø sa voâ löôïng Boà-taùt caàu Phaät ñaïo maø chæ hoaëc moät, hoaëc hai ñöôïc thaønh Phaät, coøn ngöôøi khaùc ñeàu thoaùi thaát". Tu-boà-ñeà ñaùp Xaù-lôïi-phaát: "Saéc thoái thaát ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc chaêng? Thoï, töôûng,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 247

haønh, thöùc cho ñeán Nhaát thieát chuûng trí thoái thaát chaêng?" Ñaùp: "Khoâng. Vì sao? Vì saéc phaùp roát raùo khoâng, khoâng coù thoái thaát, nhö cuûa saéc phaùp khoâng coù hai töôùng, cuõng khoâng phaân bieät neân khoâng thoái thaát. Lìa caùc phaùp saéc v.v... laïi coù phaùp thoái thaát chaêng? Ñaùp: Lìa phaùp saéc laïi khoâng coù phaùp neân noùi laø khoâng. Lìa nhö cuûa phaùp saéc laïi coù phaùp thoái thaát chaêng? Ñaùp: "Nhö" phaù phaùp saéc roài, "Nhö" cuõng töï khoâng, theá neân ñaùp khoâng. Phaùp taùnh, phaùp truï, phaùp vò cho ñeán taùnh baát khaû tö nghì cuõng nhö vaäy". Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: "Neáu phaùp khoâng coù thoái thaát, côù gì noùi Boà-taùt nhieàu nhö caùt soâng Haèng thoái thaát?" Xaù-lôïi-phaát ñaùp: "Nhö lôøi Tu-boà-ñeà noùi, trong phaùp nhaãn thì khoâng coù thoái thaát. Phaùp nhaãn laø phaùp moân, phaùp tu, phaùp haønh. Vaøo trong phaùp moân cuûa Tu-boà-ñeà noùi, thì khoâng thoái thaát, ra khoûi phaùp moân aáy thì coù thoái thaát". Xaù-lôïi-phaát tuy chaáp nhaän lôøi Tu-boà-ñeà noùi cuõng töï daãn Phaät phaùp ñeå vaán naïn: "Neáu khoâng ai thoái thaát thì seõ ñeàu thaønh Phaät heát, côù sao laïi noùi ba thöøa?" Tu-boà-ñeà duøng boán caâu "töôùng nhö" ñeå phaù ba thöøa. Phaät taùn thaùn Tu-boà-ñeà: "Laønh thay, laønh thay! Neáu Boà-taùt nghe trong "Nhö" khoâng coù ba thöøa phaân bieät maø khoâng sôï haõi, Boà-taùt aáy töùc coù theå thaønh Voâ thöôïng ñaïo." Hoûi: Neáu Phaät noùi Boà-taùt thaønh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, côù gì Xaù-lôïi-phaát hoûi thaønh töïu Boà-ñeà gì? Ñaùp: Moãi moãi ñeàu coù Voâ thöôïng, Xaù-lôïi-phaát nghi neân hoûi ñaïo gì Voâ thöôïng. Ñaùp: "Ñaïi thöøa Voâ thöôïng". Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà duøng trí tueä veà roát raùo khoâng, phaù taâm chaáp tröôùc ba thöøa. Phaät taùn thaùn: "Laønh thay, laønh thay!" Tu-boà-ñeà noùi: "Boà-taùt nghe ñieàu aáy taâm khoâng thoái maát, khoâng sôï haõi, thì coù theå tthaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà." Xaù-lôïi-phaát hoûi: "Boà-ñeà cuûa ba thöøa khoâng coù töôùng nhaát ñònh nay noùi thaønh töïu Boà-ñeà, laø thaønh töïu Boà-ñeà gì?" Phaät daïy: "Thaønh töïu Phaät Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà." Neáu vaøo cöûa roát raùo khoâng, thì heát thaûy phaùp ñeàu nhaát töôùng, neáu ra khoûi roát raùo khoâng thì coù ba thöøa sai khaùc. Nay Phaät phaân bieät caùc phaùp

neân noùi coù thöôïng, trung, haï thöøa, chöù khoâng vì roát raùo “khoâng” maø noùi. KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu haønh theá naøo? Phaät daïy: Neân khôûi taâm bình ñaúng, cuõng noùi vôùi heát thaûy chuùng sanh vôùi taâm bình ñaúng khoâng coù thieân leäch; khôûi taâm ñaïi töø bi ñoái vôùi

heát thaûy chuùng sanh, cuõng noùi vôùi chuùng sanh vôùi taâm ñaïi töø; yù khieâm toán ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh, cuõng noùi vôùi chuùng sanh vôùi yù khieâm toán; neân sanh taâm an oån ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh, cuõng noùi vôùi chuùng sanh vôùi taâm an oån; neân sanh taâm voâ ngaïi ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh, cuõng noùi vôùi chuùng sanh vôùi taâm voâ ngaïi; neân taâm khoâng böùc naõo ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh, cuõng noùi vôùi chuùng sanh vôùi taâm khoâng böùc naõo; neân sanh taâm aùi kính ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh nhö cha, nhö meï, nhö anh, nhö em, nhö chò, nhö em gaùi, nhö con, nhö thaân toäc, tri thöùc, cuõng noùi vôùi chuùng sanh baèng taâm aùi kính. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy, neân töï mình khoâng saùt sanh, cuõng daïy ngöôøi khaùc khoâng saùt sanh, taùn thaùn vieäc khoâng saùt sanh, hoan hyû, taùn thaùn nhöõng ngöôøi khoâng saùt sanh, cho ñeán töï mình haønh haïnh khoâng taø kieán, cuõng daïy ngöôøi khaùc khoâng haønh haïnh taø kieán, taùn thaùn vieäc khoâng taø kieán, hoan hyû taùn thaùn nhöõng ngöôøi khoâng taø kieán. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu haønh nhö vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt Ma-haùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu Sô thieàn cuõng daïy ngöôøi khaùc tu Sô thieàn, taùn thaùn vieäc tu Sô thieàn, hoan hyû, taùn thaùn ngöôøi tu Sô thieàn; Nhò thieàn, Tam thieàn; Töù thieàn cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu taâm töø, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu taâm töø, taùn thaùn vieäc tu taâm töø, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu taâm töø, taâm bi, hyû, xaû cuõng nhö vaäy. Töï mình tu haønh ñònh hö khoâng xöù, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu ñònh hö khoâng xöù, taùn thaùn vieäc tu ñònh hö khoâng xöù, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu ñònh hö khoâng xöù; ñònh thöùc xöù, ñònh voâ Sôû höõu xöù, ñònh phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù cuõng nhö vaäy. Töï mình ñaày ñuû Boá thí Ba-la-maät cuõng daïy ngöôøi ñaày ñuû Boá thí, taùn thaùn vieäc ñaày ñuû Boá thí, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi ñaày ñuû Boá thí Ba-la-maät; Giôùi, Nhaãn, Taán, Thieàn, Baùt-nhaõ Ba-la- maät cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc töï mình tu haønh noäi khoâng, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu noäi khoâng, taùn thaùn vieäc tu noäi khoâng, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu noäi khoâng; cho ñeán tu voâ phaùp höõu phaùp khoâng cuõng nhö vaäy. Töï mình tu Boán nieäm xöù, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu Boán nieäm xöù, taùn thaùn vieäc tu Boán nieäm xöù, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu Boán nieäm xöù; cho ñeán tu Baùt thaùnh ñaïo phaàn cuõng nhö vaäy. Töï mình tu khoâng tam-muoäi, voâ töôùng, voâ taùc tam-muoäi,

cuõng daïy ngöôøi khaùc tu khoâng voâ töôùng, voâ taùc tam-muoäi, taùn thaùn vieäc tu khoâng, voâ töôùng, voâ taùc tam-muoäi, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu khoâng, voâ töôùng, voâ taùc tam-muoäi. Töï mình tu taùm boäi xaû, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu taùm boäi xaû, taùn thaùn vieäc tu taùm boäi xaû, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu taùm boäi xaû. Töï mình tu chín ñònh thöù ñeä, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu chín ñònh thöù ñeä, taùn thaùn vieäc tu chín ñònh thöù ñeä, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi tu chín ñònh thöù ñeä. Töï mình ñaày ñuû möôøi löïc cuûa Phaät, cuõng daïy ngöôøi khaùc ñaày ñuû möôøi löïc cuûa Phaät, hoan hyû vieäc ñaày ñuû möôøi löïc cuûa Phaät, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi ñaày ñuû möôøi löïc cuûa Phaät. Töï mình tu Boán ñieàu khoâng sôï, boán trí voâ ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø, ñaïi bi, cuõng daïy ngöôøi khaùc tu Boán ñieàu khoâng sôï cho ñeán ñaïi töø, ñaïi bi, hoan hyû; taùn thaùn ngöôøi tu Boán ñieàu khoâng sôï cho ñeán ñaïi töø ñaïi bi. Töï mình quaùn nghòch quaùn thuaän möôøi hai nhaân duyeân, cuõng daïy ngöôøi khaùc quaùn nghòch quaùn thuaän möôøi hai nhaân duyeân, taùn thaùn vieäc quaùn nghòch quaùn thuaän möôøi hai nhaân duyeân, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi quaùn nghòch quaùn thuaän möôøi hai nhaân duyeân. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu haønh nhö vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh Chaùnh giaùc töï mình neân bieát khoå, döùt taäp, chöùng dieät, tu ñaïo, cuõng daïy ngöôøi khaùc bieát khoå, döùt taäp, chöùng dieät, tu ñaïo, taùn thaùn vieäc bieát khoå, döùt taäp, chöùng dieät, tu ñaïo; hoan hyû taùn thaùn ngöôøi bieát khoå, döùt taäp, chöùng dieät, tu ñaïo. Töï mình sanh quaû Tu-ñaø-hoaøn, chöùng trí maø khoâng chöùng thaät teá, cuõng daïy ngöôøi khaùc ñi ñeán quaû Tu-ñaø-hoaøn, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn; quaû Tö-ñaø-haøm, quaû A-na-haøm, quaû A-la-haùn cuõng nhö vaäy. Töï mình sanh Bích-chi Phaät ñaïo, chöùng bieát maø khoâng chöùng Bích-chi Phaät ñaïo, cuõng daïy ngöôøi khaùc ñi ñeán Bích- chi Phaät ñaïo, taùn thaùn Bích-chi Phaät ñaïo, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi ñöôïc Bích-chi Phaät ñaïo. Töï mình vaøo Boà-taùt vò, cuõng daïy ngöôøi khaùc vaøo Boà-taùt vò, taùn thaùn vieäc vaøo Boà-taùt vò, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi vaøo Boà- taùt vò. Töï mình nghieâm tònh Phaät ñoä, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh, cuõng daïy ngöôøi khaùc nghieâm tònh Phaät ñoä, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi nghieâm tònh Phaät ñoä, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh. Töï mình daáy khôûi Boà-taùt thaàn thoâng, cuõng daïy ngöôøi khaùc daáy khôûi thaàn thoâng, taùn thaùn vieäc daáy khôûi thaàn thoâng, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi daáy khôûi Boà-taùt thaàn thoâng. Töï mình sanh trí Nhaát thieát chuûng, cuõng daïy ngöôøi khaùc sanh trí Nhaát thieát chuûng, taùn thaùn vieäc sanh trí Nhaát thieát chuûng, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi sanh trí Nhaát thieát chuûng. Töï mình döùt taäp khí, taát caû kieát söû, cuõng daïy ngöôøi khaùc döùt taäp khí taát caû

kieát söû, taùn thaùn vieäc döùt taäp khí, taát caû kieát söû, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi döùt taäp khí, taát caû kieát söû. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu haønh nhö vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, töï mình thuû ñaéc thoï maïng thaønh töïu, cuõng daïy ngöôøi khaùc thuû ñaéc thoï maïng thaønh töïu, taùn thaùn vieäc thuû ñaéc thoï maïng thaønh töïu, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi thuû ñaéc thoï maïng thaønh töïu. Töï mình thaønh töïu phaùp truï, cuõng daïy ngöôøi khaùc caùch thaønh töïu phaùp truï, taùn thaùn vieäc thaønh töïu phaùp truï, hoan hyû taùn thaùn ngöôøi thaønh töïu phaùp truï. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tu nhö vaäy, cuõng neân nhö vaäy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø söùc phöông tieän. Khi Boà-taùt hoïc nhö vaäy, tu nhö vaäy seõ ñöôïc saéc voâ ngaïi, ñöôïc thoï, töôûng, haønh thöùc voâ ngaïi; cho ñeán ñöôïc phaùp truï voâ ngaïi. Vì sao? Vì Boà-taùt ma-ha-taùt aáy töø tröôùc laïi ñaây khoâng laõnh thoï saéc, khoâng laõnh thoï thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán khoâng laõnh thoï trí Nhaát thieát chuûng. Vì sao? Vì saéc khoâng laõnh thoï laø chaúng phaûi saéc, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng khoâng laõnh thoï laø chaúng phaûi trí Nhaát thieát chuûng. Khi noùi phaåm Boà-taùt haïnh aáy, hai ngaøn Boà-taùt ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn. LUAÄN: Tu-boà-ñeà hoûi: “Boà-taùt muoán thaønh töïu Voâ thöôïng ñaïo neân tu nhö theá naøo?” Phaät ñaùp: “Neân khôûi taâm bình ñaúng, ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh khoâng coù thieân leäch.” Naêm uaån hoøa hôïp, giaû goïi laø chuùng sanh, nhö xe, nhö röøng. Heát thaûy chuùng sanh laø chæ chung cho caû möôøi phöông, saùu ñöôøng khoâng coù soùt chuùng sanh naøo. Heát thaûy chuùng sanh moãi haïng chia laøm ba phaàn: oaùn, thaân, khoâng oaùn khoâng thaân. Phaät daïy Boà-taùt khôûi taâm bình ñaúng, ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh ñeàu coù yù töôûng thaân aùi, chôù sanh taâm oaùn haän, chôù sanh taâm khoâng thaân, khoâng oaùn. Laïi nöõa, chuùng sanh coù hai loaïi: Thöông vaø gheùt. Phaät daïy: Ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh xa lìa hai taâm aáy, chôù sanh taâm thöông gheùt. Thöông laø tham duïc, laø taâm phieàn naõo, khoâng neân laøm, neân thöïc haønh taâm töø aùi. Pheùp theá gian aùi nieäm vôï con, traâu ngöïa v.v...; vaø oaùn gheùt aùc taëc. Boà-taùt chuyeån ñoåi pheùp theá gian aáy neân thöïc haønh taâm töø aùi ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh. Laïi nöõa, taâm bình ñaúng laø, Boà-taùt sanh phaùp laïc ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh, muoán khieán hoï ñeàu ñeán vôùi Phaät ñaïo. Boà-taùt töï boû taâm thöông gheùt, cuõng khoâng chaáp tröôùc nhöõng chuùng sanh ñem taâm thöông gheùt ñoái vôùi mình. Theá gian coù ba haïng ngöôøi: AÙc; Ñaïi aùc; AÙc trung aùc;

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 251

Thieän, Ñaïi thieän, Thieän trung thieän. AÙc laø nhö ngöôøi ñem vieäc aùc ñeán vôùi mình, mình ñaùp laïi baèng vieäc aùc. Phaùp cuûa chö Phaät laø taâm bình ñaúng ñoái vôùi chuùng sanh, khoâng neân khôûi leân aùc nieäm, huoáng gì khôûi leân thaân laøm mieäng noùi; Ñaïi aùc laø nhö khoâng ngöôøi xaâm haïi mình maø laïi ñem vieäc aùc ñeán vôùi hoï; AÙc trung aùc laø nhö ngöôøi ñem haûo taâm cung caáp, thöông nghó mình nhöng mình laïi ñem aùc taâm huyû haïi hoï, goïi laø aùc trung aùc.

Thieän laø nhö ngöôøi ñem vieäc toát ñoái vôùi mình, mình ñaùp laïi baèng vieäc toát. Ñaïi thieän laø nhö ngöôøi ñoái vôùi mình khoâng toát maø mình ñem vieäc toát lôïi ích cho hoï. Thieän trung thieän laø nhö ngöôøi laáy vieäc aùc haïi mình maø mình ñem vieäc thieän cho ñeán ñem thaân maïng cuùng döôøng hoï, aáy goïi laø thieän trung thieän. Boà-taùt boû ba vieäc aùc vaø vöôït treân hai thöù thieän ñaàu, tu taâm thöù saùu (thieän trung thieän) ñoái vôùi chuùng sanh. Hoûi: Boà-taùt chöa ñöôïc phaùp thaân laøm sao coù theå tu haønh taâm aáy? Ñaùp: Boà-taùt caàu Voâ thöôïng ñaïo neân tu haønh Voâ thöôïng phaùp, cam chòu khoå haaïh khoù khaên nhö vaäy môùi thaønh Voâ thöôïng ñaïo. Ví nhö ngöôøi khaùch buoân, giöõa ñöôøng hieåm, chòu ñuû moïi thöù khoå môùi ñöôïc lôïi lôùn. Laïi nöõa, Boà-taùt nghe yeáu lyù cuûa Phaùp Phaät laø roát raùo khoâng, khoâng ta, khoâng cuûa ta, khoâng coù thaáy phaùp nhaát ñònh. Nhöõng ñieàu thaáy, nghe, bieát ñeàu laø hö doái, nhö huyeãn, nhö moäng; vì thaâm tín phaùp aáy neân coù theå ñem thaân maïng cuùng döôøng giaëc oaùn. Laïi nöõa, Boà-taùt bieát thaân naøy, töø nhaân duyeân cuûa toäi nghieäp phieàn naõo, ñieân ñaûo sanh ra, nhöõng ñieàu thaáy, nghe ñeàu laø coäi goác cuûa hö doái, toäi caáu. Neáu coù ngöôøi ñeán muoán haïi ta, ta neân hoan hyû cam chòu, duøng caùi thaân teä laäu naøy maø ñöôïc caùi lôïi Voâ thöôïng ñaïo thì vì sao khoâng laøm! Laïi nöõa, Boà-taùt phaùt taâm raát yeâu thöông chuùng sanh, vì muoán laøm lôïi ích cho hoï; neân töï laáy thaân mình cuùng döôøng oaùn taëc, muoán khieán chuùng sanh baét chöôùc vieäc laøm cuûa mình. Vì coù chuùng sanh, thuyeát phaùp daïy cho hoï, khoâng chaéc hoï tín thoï, neân laáy thaân ñeå giaùo hoùa khieán hoï ñeå tín thoï. Laïi nöõa, coù nhieàu ngöôøi phaùt taâm caàu Voâ thöôïng ñaïo, maø thaân haønh khoâng caân xöùng vì theá neân Boà-taùt laáy thaân giaùo hoùa, khieán phaûi kieân taâm laøm vieäc khoù laøm aáy. Muoán caàu Voâ thöôïng ñaïo neân tu haønh ñieàu thieän trung thieän, laøm vieäc khoù laøm aáy, baáy giôø môùi coù theå ñaéc ñaïo. Coù voâ löôïng nhaân duyeân nhö theá, Boà-taùt töï ñem thaân mình cuùng döôøng oaùn taëc. Hoûi: Ñaúng taâm vaø töø taâm coù gì sai khaùc? Ñaùp: Ñaúng taâm laø boán taâm voâ löôïng, töø taâm laø moät trong boán taâm aáy. Coù ngöôøi noùi: Luùc ñaàu boû oaùn thaân aáy laø Ñaúng taâm, luùc sau gia theâm

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 72 252

nieäm thöông xoùt aáy laø töø taâm. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: Ñaúng taâm laø quaùn chuùng sanh nhö nhö, thöïc teá, phaùp taùnh, phaùp aáy ñeàu laø voâ vi, voâ löôïng cho neân goïi laø ñaúng taâm; aùi nieäm chuùng sanh aáy goïi laø töø taâm. Sôû dó khoâng noùi bi taâm vì coù bi taâm, hoaëc coù khi lo nghó ñeán chuùng sanh, tích chöùa taâm aáy thì taâm bò thoái thaát, hoaëc coù chuùng sanh khoâng chòu loøng thöông cuûa Boà-taùt, noùi raèng: Côù gì oâng khoâng chòu lo thaân mình maø cöù nghó ñeán ngöôøi khaùc! Coøn töø taâm thì khoâng coù vieäc nhö vaäy, deã nhieáp hoùa chuùng sanh, neân chæ noùi töø taâm. Hoûi: Chuùng sanh coù ba haïng: Thöôïng, trung, haï, Boà-taùt chöùa nhoùm phöôùc ñöùc vaø trí tueä neân Boà-taùt phaûi laø ngöôøi lôùn, côù sao noùi ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh, khôûi taâm khieâm nhöôøng? Ñaùp: Boà-taùt nghó raèng: Heát thaûy phaùp voâ thöôøng, heát thaûy chuùng sanh thöôïng, trung, haï ñeàu trôû thaønh tieâu dieät, trong aáy coù ai laø

lôùn, ai laø nhoû. Ngöôøi ta vì theo pheùp ñôøi neân coù lôùn nhoû. Laïi nöõa, lôùn nhoû khoâng nhaát ñònh, ôû nöôùc naøy cho laø lôùn, ôû nöôùc khaùc cho laø nhoû; ôû ñaây laø lôùn, ôû kia laø nhoû; nhö ñôøi nay laø keû ty tieän, ñôøi sau laø vua coõi trôøi. Do nghieäp nhaân duyeân nhö vaäy, luaân chuyeån ôû theá gian, sang heøn, lôùn nhoû, khoâng nhaát ñònh; nhö nöôùc löûa sang heøn tuøy theo luùc duøng hoaëc boû khoâng nhaát ñònh. Laïi nöõa, Boà-taùt tuy coù coâng ñöùc maø bieát coâng ñöùc aáy roát raùo khoâng, nhö huyeãn, nhö moäng, khoâng ñaém tröôùc coâng ñöùc aáy, khoâng coù chi laø lôùn nhoû. Laïi nöõa, trong heát thaûy chuùng sanh, ngöôøi coù nhaân duyeân vôùi Phaät ñaïo, chæ Phaät bieát ñöôïc. Boà-taùt nghó raèng: Neáu ta khinh cheâ chuùng sanh hình maïo, taøi naêng thaáp heøn laø ta khinh cheâ Phaät vò lai, neáu khinh cheâ Phaät thì coøn ai nöõa maø khoâng khinh cheâ. Laïi nöõa, Boà-taùt nghó raèng: Ta theà ñoä heát thaûy chuùng sanh, neáu chuùng sanh khoâng ñöôïc gì thì ta coâ phuï chuùng sanh. Thí nhö ngöôøi chuû môøi khaùch, thì leõ ñaùng cung kính khaùch maø töï haï mình, neáu khaùch khoâng ñöôïc cuùng döôøng thì chuû seõ xaáu hoå vôùi khaùch. Laïi nöõa, vì taâm töï ñaïi töï cao thì öa sanh saân haän, vì kieâu maïn laø goác cuûa saân, saân laø goác cuûa heát thaûy troïng toäi. Neáu Boà-taùt khôûi taâm khieâm nhöôøng ñoái vôùi chuùng sanh, thì chuùng sanh hoaëc maéng hoaëc ñaùnh cuõng khoâng saân haän. Thí nhö chuû nhaø ñaùnh tôù, tôù khoâng daùm saân haän. Neáu Boà-taùt töï cao maø chuùng sanh khieâm nhöôøng, chuùng sanh xaâm haïi Boà-taùt thì töï nhieân noä naït saân haän, nhö tôù ñaùnh chuû thì chuû saân haän noä naït. Taâm khieâm nhöôøng coù caùc lôïi ích nhö vaäy neân Boà-taùt caàn thöïc haønh. Taâm an oån laø ñöa ñeán caùi vui roát raùo trong ñôøi naøy, ñôøi sau, chöù chaúng phaûi nhö

cha meï, tri thöùc chæ cho caùi vui ñôøi naøy. Boà-taùt neáu trong khi laáy taâm bình ñaúng, taâm töø, taâm khieâm nhöôøng lôïi ích chuùng sanh, neáu coù ngöôøi khoâng bieát ôn ñeán böùc naõo Boà- taùt, khoâng tin vieäc Boà-taùt laøm, cho laø doái traù, vì caàu danh neân khoâng coù thaät söï, laïi vì ma xui khieán ñeán böùc naõo Boà-taùt, laøm vieäc aùc trung aùc, khoâng bieát aân, thì Boà-taùt taâm bình ñaúng ñoái vôùi caùc söï aáy thoâng suoát voâ ngaïi; ñöôïc taâm voâ ngaïi aáy roài chuùng sanh tuy coù toäi lôùn, loãi lôùn cuõng chæ muoán laøm lôïi ích cho hoï, khoâng sanh taâm öu naõo. Thí nhö ngöôøi con coù hieáu yeâu kính cha meï, nhö anh, nhö em, nhö chò em, nhö con trai, con gaùi khoâng coù taâm daâm duïc, nhöng sanh taâm aùi kính, thöông töôûng. ngöôøi ñôøi chæ coù theå yeâu kính ngöôøi thaân, Boà-taùt yeâu kính taát caû. Coù ñöôïc haûo taâm, thanh tònh, meàm moûng aáy goïi laø chuùng sanh nhaãn, laø cöûa ban ñaàu cuûa phaùp nhaãn. Tieáp ñeán tu haønh möôøi thieän ñaïo, möôøi thieän ñaïo thì coù Phaät hay khoâng coù Phaät, theá gian thöôøng coù thieän phaùp aáy giaùo hoùa. Boà-taùt tröôùc tieân duøng boán möôi thöù haønh, tu haønh möôøi thieän ñaïo. Vì sao? Vì Boà-taùt thaâm nieäm thieän phaùp, töø taâm vôùi chuùng sanh. Phaùp cuûa keû phaøm phu ly duïc coù möôøi hai söï cuõng duøng boán möôi taùm haønh. Saùu Ba-la-maät cho ñeán phaùp truï laø khaùch phaùp, coù Phaät noùi thì coù Boà-taùt tu haønh, töø tröôùc laïi ñaây cöïu phaùp, khaùch phaùp, goác ngoïn ñaày ñuû, ñôøi nay ñöôïc thieän phaùp, trí tueä voâ ngaïi, xaû sanh thaân, ñöôïc

phaùp thaân voâ ngaïi, tuøy yù ñi ñeán möôøi phöông giaùo hoùa chuùng sanh, ñoái tröôùc möôøi phöông Phaät tu taäp thieän phaùp. Khi nghe phaùp aáy, hai ngaøn Boà-taùt ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, laø phaåm naøy noùi phaùp vi dieäu saâu xa, cuõng noùi coù haønh, cöûa thieän, cöûa trí hai haønh ñaày ñuû. Neáu chæ noùi “Nhö phaùp” thì ñöôïc ít lôïi ích, neáu noùi “höõu phaùp” thì ñöôïc lôïi cuõng ít. Nay noùi ñaày ñuû caû höõu phaùp vaø voâ phaùp, neân ñöôïc voâ sanh nhaãn. Thí nhö coù hai baùnh xe ñaày ñuû, neân coù theå ñi ñeán. Trong ñaây kheùo noùi hai ñeá, neân hai ngaøn Boà-taùt ñöôïc voâ sanh nhaãn.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.